

V Bruseli 14. novembra 2022
(OR. en)

14716/22

COPS 546
COHOM 139
CONUN 277
DEVGEN 203
CFSP/PESC 1540
CSDP/PSDC 772
RELEX 1521

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	14499/22
Predmet:	Závery Rady o ženách, mieri a bezpečnosti

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o ženách, mieri a bezpečnosti, ktoré Rada schválila na svojom zasadnutí 14. novembra 2022.

ZÁVERY RADY O ŽENÁCH, MIERI A BEZPEČNOSTI

1. Rodová rovnosť a ľudské práva sú základom univerzálnych hodnôt a predstavujú samostatné priority, ktoré sa uplatňujú vo všetkých politikách Európskej únie. Rada pripomína svoje závery o ženách, mieri a bezpečnosti z 10. decembra 2018, opätovne potvrdzuje platnosť strategického prístupu EÚ k otázke žien, mieru a bezpečnosti a zaväzuje sa v plnej miere vykonávať akčný plán EÚ pre ženy, mier a bezpečnosť na roky 2019 – 2024. Je potrebné riešiť nové problémy a výzvy, ktoré sa objavili. Úplné vykonávanie záväzkov programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť je v súčasnom geopolitickom kontexte a meniacom sa bezpečnostnom prostredí rovnako dôležité ako kedykoľvek predtým a je ústredným prvkom mieru a bezpečnosti, ako sa stanovuje v rezolúcii č. 1325 (2000) a následných rezolúciách.
2. Rada podporuje návrh generálneho tajomníka OSN v jeho správe s názvom Náš spoločný program týkajúci sa Nového programu pre mier, ktorý by okrem iného staval na existujúcom programe zameranom na ženy, mier a bezpečnosť s cieľom dosiahnuť, aby sa ženy a rodová rovnosť stali ústredným prvkom mieru a bezpečnosti.
3. Rada zdôrazňuje politický význam programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť a víta skutočnosť, že po prijatí záverov Rady v roku 2018 sa tento program začleňuje do rôznych politík a akčných plánov EÚ. Európska komisia v tejto súvislosti prijala stratégiu EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025 a akčný plán EÚ pre rodovú rovnosť (GAP) III s názvom Ambiciózny program pre rodovú rovnosť a posilnenie postavenia žien v rámci vonkajšej činnosti EÚ na roky 2021 – 2025, čo sa uvítalo v záveroch predsedníctva zo 16. decembra 2020. Rada vyzýva vysokého predstaviteľa a Komisiu, aby podávali správy o prijatých opatreniach a poznatkoch získaných pri začleňovaní záväzkov týkajúcich sa žien, mieru a bezpečnosti o rôznych politikách a akčných plánoch, a vyvodí operatívne závery s cieľom urýchliť opatrenia v tejto oblasti.

4. Rada je znepokojená neprimeraným vplyvom, ktorý na ženy a dievčatá na celom svete naďalej majú ozbrojené konflikty, ako aj výskytom sexuálneho a rodovo motivovaného násilia vrátane sexuálneho násilia súvisiaceho s konfliktmi, a to offline aj online. Rada zintenzívni svoje úsilie o predchádzanie sexuálnemu a rodovo motivovanému násiliu a boj proti nemu s cieľom zabezpečiť vyvodenie plnej zodpovednosti a bojovať proti beztretnosti, pričom bude všetky zainteresované strany nabádať, aby sa k tomuto kolektívnemu úsiliu pripojili. Rada zdôrazňuje, že EÚ bude uplatňovať koordinovaný prístup k zmierňovaniu rizika a prevencii všetkých foriem sexuálneho a rodovo motivovaného násilia a zabezpečí, aby reakcie boli zamerané na obeť a osoby, ktoré takéto násilie prežili, a aby sa v nich citlivo zohľadňovali traumy, a to aj prístupom k službám v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia a podpore v oblasti duševného zdravia a psychologickej podpore. Rada opätovne potvrdzuje svoj pevný záväzok dodržiavať medzinárodné právo v oblasti ľudských práv a medzinárodné humanitárne právo a skoncovať s beztretnosťou medzinárodných zločinov, v neposlednom rade v prípadoch, keď sa znásilnenie používa ako vojnová zbraň.
5. EÚ sa naďalej usiluje o presadzovanie, ochranu a napĺňanie všetkých ľudských práv a o úplné a účinné vykonávanie Pekinskej akčnej platformy a akčného programu Medzinárodnej konferencie o populácii a rozvoji (ICPD), ako aj výstupov konferencií venovaných ich preskúmaniu a v tejto súvislosti bude naďalej podporovať sexuálne a reprodukčné zdravie a práva (SRZP). Vzhľadom na uvedené skutočnosti EÚ opätovne potvrdzuje svoje odhodlanie presadzovať, chrániť a napĺňať právo všetkých jednotlivcov na úplnú kontrolu nad otázkami súvisiacimi s ich sexualitou a sexuálnym a reprodukčným zdravím a slobodné a zodpovedné rozhodovanie sa v týchto otázkach bez diskriminácie, nátlaku a násilia. EÚ ďalej zdôrazňuje potrebu zabezpečiť všeobecný prístup ku kvalitným a dostupným komplexným informáciám o sexuálnom a reprodukčnom zdraví, vzdelávaní v tejto oblasti vrátane komplexnej sexuálnej výchovy a zdravotnej starostlivosti.

6. Rada vyjadruje znepokojenie nad celosvetovým odmietavým postojom voči plnému a rovnakému uplatňovaniu ľudských práv žien a dievčat a klesajúcou bezpečnosťou a ochranou žien a dievčat. Rada odsudzuje rastúce represálie, násilie, hrozby a útoky voči ženám a dievčatám, a to offline aj online, zamerané najmä na obhajkyne ľudských práv, obhajcov ľudských práv žien, novinárky, mierotvorkyne, organizácie vedené ženami, politicky aktívne ženy, odborárky, ženy nútené k vysídleniu a migrácii a všetky ostatné ženy a dievčatá v prostrediach postihnutých konfliktom a krízou, najmä v Afganistane, Kolumbii, Etiópii, Mjanmarsku, Sudáne, Sýrii a Jemene. Nabáda vysokého predstaviteľa, veľvyslankyňu ESVČ pre rodovú rovnosť a rozmanitosť a členské štáty, aby v záujme riešenia týchto trendov zintenzívnili spoluprácu s inými medzinárodnými, regionálnymi a miestnymi organizáciami, ako aj s občianskou spoločnosťou vrátane organizácií pre práva žien, obhajkyň ľudských práv, obhajcov ľudských práv žien a mierotvorkyň.

7. Rada opakuje svoju výzvu na posilnenie plnej, rovnocennej a zmysluplnej účasti a vedúceho postavenia žien a dievčat pri predchádzaní konfliktom a ich riešení počas celého cyklu konfliktu vrátane formálnej a neformálnej mediácie, krízového riadenia, budovania a udržiavania mieru, mierových rokovaní, demobilizácie, odzbrojenia a reintegrácie, reformy sektora bezpečnosti a ďalších procesov obnovy a rekonštrukcie. Rada pripomína, že je odhodlaná podporovať rovnocennú, plnú, účinnú a zmysluplnú účasť žien a mládeže v celej ich rozmanitosti, a to aj vo všetkých sférach verejného a politického života, v súlade s akčným plánom EÚ pre ľudské práva a demokraciu na roky 2020 – 2024. Významné posilnenie vedúceho postavenia žien a ich účasti na všetkých aspektoch mieru a bezpečnosti je potrebné nielen v záujme ľudských práv a rodovej rovnosti, inkluzívnej správy vecí verejných a sociálnej súdržnosti, ale aj v záujme udržateľného riešenia konfliktov a kríz.

8. Organizácie občianskej spoločnosti, organizácie vedené ženami, obhajkyne ľudských práv, obhajcovia ľudských práv žien a mierotvorkyne zohrávajú kľúčovú úlohu pri realizácii zmien a záväzkov v rámci programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť. Často čelia špecifickým bezpečnostným hrozbám, zastrášaniam a obťažovaniu a zaslúžia si naše uznanie, podporu a ochranu. Rada zdôrazňuje význam intenzívnej spolupráce s organizáciami občianskej spoločnosti pri plnení záväzkov, pokiaľ ide o rodovú rovnosť a ženy, mier a bezpečnosť, ako aj pri dosahovaní cieľov udržateľného rozvoja. Oceňuje rozhodujúcu úlohu občianskej spoločnosti, miestnych ženských organizácií, mierotvorkyň, obhajkyň ľudských práv a obhajcov ľudských práv žien prostredníctvom aktívneho zapojenia, konzultácií a účasti, a to aj v humanitárnom a krízovom kontexte. Rada v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, vysokého predstaviteľa, členské štáty, osobitných zástupcov EÚ, osobitných vyslancov EÚ a iných zástupcov EÚ, aby ďalej posilňovali svoju spoluprácu a konzultácie s organizáciami občianskej spoločnosti vrátane organizácií vedených ženami s cieľom zabezpečiť rodovú rovnosť a posilnenie postavenia žien a dievčat. Rada nabáda členské štáty, aby zahrnuli organizácie občianskej spoločnosti vedené ženami a zamerané na ženy do navrhovania politik a projektov, vykonávania, monitorovania a hodnotenia programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť.
9. Vplyv útočnej vojny Ruska voči Ukrajine na všetky ženy a dievčatá vyvoláva vážne obavy a mimoriadne znepokojujúci je aj čoraz väčší počet dôkazov o sexuálnom a rodovo motivovanom násilí, a to aj ako vojnovej taktiky zo strany ruských ozbrojených síl a polovojenských subjektov kontrolovaných ruskými ozbrojenými silami. Nezávislá medzinárodná vyšetrovacia komisia pre Ukrajinu v tejto súvislosti konštatovala, že na Ukrajine boli spáchané vojnové zločiny. Rada zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa za sexuálne a rodovo motivované trestné činy vyvodila plná zodpovednosť. Je mimoriadne dôležité, aby sa vo všetkých snahách o reakciu na útočnú vojnu Ruska voči Ukrajine, konkrétne v humanitárnej reakcii, reakcii na krízu a dlhodobejšom úsilí o mier, bezpečnosť a obnovu, zaručil rodovo responzívny prístup, ktorý by bol zameraný na osoby, ktoré prežili, a v ktorom by sa citlivo zohľadňovali traumy. Rada víta a podporuje úsilie Ukrajiny o vykonávanie jej druhého národného akčného plánu pre ženy, mier a bezpečnosť na roky 2021 – 2025.

10. Pokračujúce násilné zásahy v Iráne proti demonštrantom vrátane žien a detí ďalej zdôrazňujú naliehavosť programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť a potrebu našej podpory. Práva žien a dievčat v Iráne sa musia rešpektovať a chrániť a musí sa zabezpečiť ich plná, rovnocenná a zmysluplná účasť na verejnom živote, a to aj v oblasti rozhodovania. Rada očakáva, že iránske orgány budú dodržiavať zásady zakotvené v Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach, ktorého je Irán zmluvnou stranou, a to najmä rešpektovaním práva na nediskrimináciu a rovnakého práva mužov a žien na požívanie občianskych a politických práv zaručených v uvedenom pakte. Rada ďalej vyzýva iránske orgány, aby prepustili všetkých nenásilných demonštrantov, zabezpečili riadny proces pre všetky zadržované osoby a objasnili počet úmrtí a zatknutí.
11. Vážne obavy naďalej vyvoláva zhoršujúca sa situácia žien a dievčat v Afganistane. Rada odsudzuje systematické obmedzovanie ľudských práv a základných slobôd žien a dievčat zo strany Talibanu. Rada vyzýva vysokého predstaviteľa, Komisiu a členské štáty, aby vyvinuli cieľené a značné úsilie s cieľom riešiť túto situáciu a zabezpečiť účasť afganských žien na politických dialógoch týkajúcich sa Afganistanu. Rada uznáva význam iniciatív na podporu programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť, ako je v tejto súvislosti zriadenie fóra afganských líderiek, ktoré sprostredkúva EÚ.

12. Program zameraný na ženy, mier a bezpečnosť je z hľadiska súčasných globálnych výziev v oblasti mieru a bezpečnosti kľúčový. Rada v tejto súvislosti zdôrazňuje, že ozbrojené konflikty, ako aj nové, vznikajúce a čoraz zložitejšie bezpečnostné výzvy, ako sú zmena klímy, potravinová neistota, nedostatok vody a iných prírodných zdrojov, pandémie vrátane vplyvu COVID-19, energetické výzvy, terorizmus, organizovaná trestná činnosť, nútená migrácia a vysídľovanie, obchodovanie s ľuďmi, riziká spojené so vznikajúcimi a prelomovými technológiami a hybridné hrozby vrátane kybernetických útokov a dezinformácií, majú neúmerný vplyv na ženy a dievčatá a vedú k celkovému zhoršeniu postavenia žien s nepriaznivými dôsledkami na plné uplatňovanie ľudských práv žien a dievčat na celom svete. EÚ a jej členské štáty sa zaväzujú, že sa budú usilovať o pochopenie rodových rozmerov bezpečnostných rizík a budú v tejto súvislosti konať s cieľom zabrániť zhoršovaniu zraniteľnosti, ale aj s cieľom nájsť nové možnosti na podporu rodovej rovnosti, zlepšenie odolnosti a udržanie mieru. Je nevyhnutné zabezpečiť, aby sa každá reakcia zakladala na:

- rodovej analýze príčin, následkov a politických dôsledkov s použitím rodových štatistík založených na údajoch rozčlenených podľa pohlavia, veku a zdravotného postihnutia s cieľom zabezpečiť účinnejšiu, inkluzívnejšiu a udržateľnejšiu reakciu,
- plnej, rovnocennej a zmysluplnej účasti žien vo všetkých fázach cyklu konfliktu,
- predchádzaní rodovo motivovanému násiliu a ochrane pred ním,
- celkovo inkluzívnom a rodovo responzívnom vedení v politike a v rozhodovacom procese týkajúcom sa bezpečnosti vo všeobecnosti.

13. Rada zdôrazňuje, že je potrebné nadviazať na záväzky prijaté v súvislosti so začlenením žien, mieru a bezpečnosti do Strategického kompasu a koncepcie EÚ v oblasti sprostredkovávania mieru z roku 2020 a usmernení EÚ pre mediáciu, ako aj úsilie vynaložené na podporu a zabezpečenie uplatňovania rodového hľadiska a záväzkov týkajúcich sa žien, mieru a bezpečnosti pri rozvoji stabilizačnej koncepcie EÚ a paktu o civilnej SBOP 2.0. Rada zdôrazňuje svoje odhodlanie zvýšiť počet žien vo všetkých funkciách vrátane vedúcich pozícií. Rada ďalej uznáva, že je potrebné plne začleniť ženy, mier a bezpečnosť do oboch pilierov Európskeho mierového nástroja. V rámci vonkajšej činnosti EÚ by sa malo aktívne prispievať k uplatňovaniu ľudských práv žien a dievčat vrátane predchádzania sexuálnemu a rodovo motivovanému násiliu súvisiacemu s konfliktom.
14. Rada pripomína, že je potrebné, aby sa v misiách a operáciách SBOP zabezpečilo uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti, odborné znalosti a vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť, aby sa zvýšila situačná informovanosť a zlepšili preventívne a ochranné opatrenia, ako aj celkové plánovanie, vedenie, sledovanie, monitorovanie a hodnotenie misií a operácií. Je to v súlade so stratégiou a akčným plánom na posilnenie účasti žien na civilných misiách SBOP na roky 2021 – 2024. Rada vyzýva inštitúcie EÚ a členské štáty, aby zabezpečili, že misie a operácie SBOP budú ďalej podporovať rodovú rovnosť, pričom sa zamerajú aj na plnú, rovnocennú a zmysluplnú účasť žien na všetkých civilných a vojenských funkciách SBOP, a to aj na vedúcich pozíciách. Rodovo responzívne vedenie by sa malo podporovať posilnením odborných znalostí v oblasti rodovej rovnosti v rámci riadiacej štruktúry ESVČ týkajúcej sa SBOP, okrem iného aj v rámci vojenských štruktúr Únie. Rada vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby v súlade so záväzkom uvedeným v Strategickom kompase EÚ stanovenom na rok 2023 posilnili v misiách a operáciách SBOP sieť poradcov pre ľudské práva a rodové otázky. Rada vyzýva na nepretržité vykonávanie politiky nulovej tolerancie založenej na prevencii, a to vo vzťahu ku všetkým formám sexuálneho vykorisťovania, zneužívania a obťažovania spáchaného zo strany zamestnancov EÚ alebo zamestnancov nasadených v rámci misií a operácií SBOP, ako aj veliteľov/vedúcich, dodávateľov a partnerov. Nabáda EÚ a jej členské štáty, aby sa v budúcom pakte o civilnej SBOP týmito otázkami ďalej zaoberali.

15. Rada tiež konštatuje, že vykonávanie plného programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť zostáva kľúčovou prioritou strategického partnerstva EÚ a OSN pre mierové operácie a krízové riadenie, ako bolo schválené v jej záveroch z 24. januára 2022, ako aj partnerstiev s inými medzinárodnými a regionálnymi organizáciami, ako sú OBSE, NATO a Africká únia. Vyzýva na zvýšené úsilie o urýchlenie uvedenia spoločného záväzku EÚ a OSN týkajúceho sa žien, mieru a bezpečnosti do praxe s osobitným dôrazom na ochranu obhajkyň ľudských práv, obhajcov ľudských práv žien a mierotvorkyň pred represáliami, hrozbami a násilím. Rada nabáda EÚ a jej členské štáty, aby systematicky zaujímali rodovo responzívny prístup a začleňovali rodové hľadisko a analýzu, ako aj účasť žien do všetkých vonkajších činností EÚ vrátane všetkých akcií SZBP/SBOP, civilných a vojenských, ako aj do politických dialógov, dialógov o ľudských právach a medzinárodných partnerstiev.
16. Rada oceňuje mandát a prácu veľvyslankyne ESVČ pre rodovú rovnosť a rozmanitosť na ďalšej integrácii záväzkov týkajúcich sa žien, mieru a bezpečnosti do opatrení EÚ. Rada na tento účel zdôrazňuje, že je potrebné, aby EÚ a jej členské štáty vo všetkých snahách zameraných na predchádzanie konfliktom a ich riešenie, mierové rokovania, bezpečnosť, budovanie mieru, udržiavanie mieru, humanitárnu reakciu, ako aj pomoc, obnovu a rekonštrukciu štátov postihnutých konfliktom vrátane procesov spravodlivosti v prechodnom období uplatňovali rodovo responzívne prístupy a aby zabezpečili plnú, rovnocennú a zmysluplnú účasť žien na týchto procesoch. Rada vyzýva Politický a bezpečnostný výbor (PBV), aby zvážil, ako možno problematiku žien, mieru a bezpečnosti systematicky začleňovať a zohľadňovať vo všetkých politických a bezpečnostných dialógoch.

17. Rada zdôrazňuje, že je dôležité, aby ESVČ vrátane Vojenského štábu EÚ, útvarov Komisie a členských štátov rozvíjala a vymieňala si osvedčené postupy týkajúce sa rodovo responzívnych ukazovateľov zodpovednosti, údajov rozčlenených podľa pohlavia a veku a rodovej analýzy vo všetkých programoch, financovaní a činnostiach SBOP súvisiacich s mierom a bezpečnosťou, aby bolo možné sledovať a monitorovať pokrok, presadzovať ľudské práva žien a napredovať v programe zameranom na ženy, mier a bezpečnosť. V tejto súvislosti pripomína úlohu osobitnej skupiny EÚ pre ženy, mier a bezpečnosť ako dôležitého fóra na výmenu názorov a partnerstvo medzi inštitúciami EÚ, členskými štátmi a občianskou spoločnosťou a vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby podľa potreby využívali synergie medzinárodných rámcov monitorovania a merania vplyvu.
18. Rada je naďalej plne odhodlaná zabezpečiť úplné vykonávanie programu zameraného na ženy, mier a bezpečnosť a naďalej sa v tejto otázke angažuje.
